

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Vitruvius Itervm Et Frontinus

Vitruvius

Florentiae, 1513

De firmitate & fundamentis aedificioru[m]. Cap. XI.

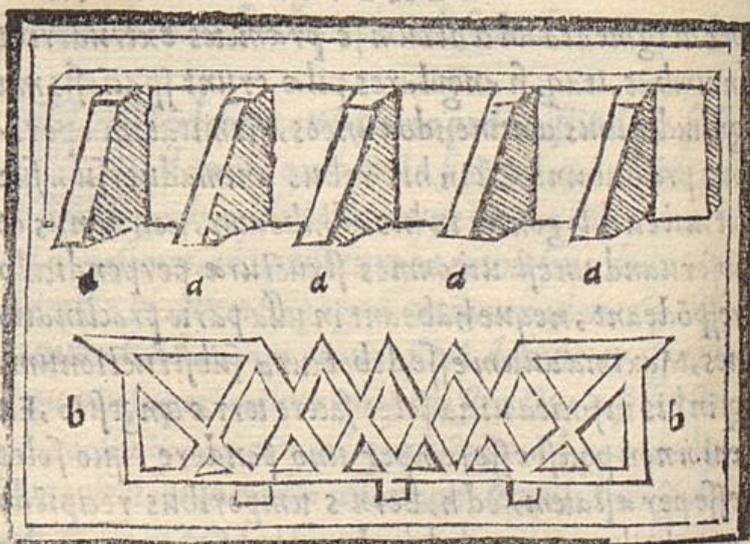
urn:nbn:de:hbz:466:1-12979

 Edificia quæ plano pede instituntur si fundamēta eorū facta fuerint, ita uti in prioribus libris de muro & theatris à nobis est expositum, ad uetustatem ea erunt sine dubitatione firma. Sin autem hypogea concamerationesq; instituentur, fundationes eorum fieri debent crassiores, quæ in superioribus aedificiis structurae sunt futuræ, eorumq; parietes, pilæ, columnæ ad perpendicularium inferiorum medio collocentur, uti solido respondent, Nā si in pendentibus onera fuerint parietum aut columnarum, non poterunt habere perpetuam firmitatem, præterea inter limina secundum pilas & antas, postes si supponentur, erunt non uiciosæ, Limina & trabes structuris cum sint oneratae medio spatio pandantes, frangunt sublysi structuras. Cum autem subiecti fuerint & subcuneati postes, non patiuntur infidere trabes, neq; eas ledere. Item administrandum est, uti leuent onus parietum fornicationes, cuneorum diuisionibus & ad centrum respondentes earum conclusuræ. Cum enim extra trabes, aut liminum capita arcus cuneis erunt conclusi, primum non pandabit materies leuata onere, deinde si quod è uetustate uitium cœperit sine molitione futurarum faciliter mutabitur. Itemq; quæ pilatim aguntur aedificia, & cuneorum diuisionibus, coagmentis ad centrum respondentibus, fornices concluduntur, Extremæ pilæ in his latiores spatio sunt faciundæ, uti uires eæ habentes resistere possint, cum cunei ab oneribus parietum pressi,

per incrementa ad centrum se præmetes extruderint
incumbas, Itaq; si angulares pilæ erunt spaciosis ma-
gnitudinibus continendo cuneos, firmitatem operi-
bus præstabunt, Cû in his rebus animaduersum fue-
rit, uti ea diligentia in his adhibeatur, non minus est
obseruandum est uti omnes structura perpendicularo
respõdeant, neque habeant in ulla parte proclinationo-
nes, Maxima autem esse debet cura substructionum,
q; in his infinita uitia solet facere terra congestio, Ea
enim non potest esse semper uno pondere, quo solet
esse per æstatem, sed hybernis temporibus recipiẽdo
ex imbribus aquæ multitudinem crescens, & ponde-
re, & amplitudine dirumpit & extrudit structura-
rum sepriones, Itaq; ut huic uitio medeatur, sic erit
faciundum, uti primum pro amplitudine congestiõis
crassitudo structura constituitur, deinde in frontibus
anterides siue erismæ sint unastruantur, eaq; inter
se distent tanto spatio, quanta altitudo substructionis
est futura, crassitudine eadẽ qua substructio, Procur-
rant autem ab imo per quam crassitudo constituta fue-
rit substructionis, deinde contrahantur gradatim ita
uti summam habeant prominentiam quanta operis
est crassitudo.

a. anteri,
des siue
erisma

b. dentes
ferratim
coniuncti

Præterea introrsus contra terrenum, uti dentes con-
iuncti muro ferratim struantur, uti singuli dentes ab
muro tantū discedant quanta altitudo futura erit sub-
structionis. Crassitudinis autem habeant dentium stru-
cturæ uti muri. Itē in extremis angulis cum recessum
fuerit ab interiore angulo, spatium altitudinis substru-
ctionis in utranq; partem signetur, & ab his signis
diagonios structura collocetur, & ab ea media, altera
coniuncta cū angulo muri, Ita dentes & diagonia stru-
cturæ non patientur tota vi præmere murum, sed dis-
sipabunt retinendo impetum congestionis. Quemad-
modum opera sine vitis oporteat constitui, & uti ca-
ueatur incipientibus exposui, nãq; de tegulis aut ti-
gnis aut assibus immutandis, non eadem est cura,
quemadmodum de his, q̄ ea quavis sint uiciosa, faci-
liter mutantur, Itaq; nec solida quidem putantur eē.
Quibus rationibus hæc poterunt esse firma, & quæ-
admodum instituantur exposui, Quibus autem cor-

piarum generibus oporteat uti, non est architecti potestas, ideo quod non in omnibus locis omnia genera copiarum nascuntur, uti in proximo uolumine est expositum, Præterea in domini est potestate, utrum lateritio, an cémenticio, an saxo quadrato uelit adificare, itaque omnium operum probationes tripartito considerantur, id est fabrili subtilitate, magnificentia, & dispositione, cum magnificentius opus perfectum aspicietur, ab omni potestate, impensa laudabitur, cum subtiliter, officinatoris probabitur exactio, cum uero uenustate, proportionibus & symmetriis habuerit auctoritatem, tunc fuerit gloria architecti, Hæc autem recte constituuntur, cum is & à fabris, & ab idiotis patiatur accipere se consilia, Namque omnes homines, non solum architecti, quod est bonum possunt probare, sed inter idiotas & eos, hoc est discrimen, quod idiotam nisi factum uiderit non potest scire quid futurum sit, architectus autem, simul animo constituerit, antequam inceperit, & uenustate, & usu, & decore, quale sit futurum habet definitum, Quas res priuatis aedificiis utiles putauit, & quemadmodum sit faciendum, quam apertissime potui, perscripsi. De expositionibus autem eorum, ut sint elegantes, & sine uitiiis ad uetustatem, in sequenti uolumine exponam.